

KOOSTE SAAPUNEESTA PALAUTTEESTA JA LAADITUT VASTINEET

1.	Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus	2
2.	Pohjois-Pohjanmaan liitto	5
3.	Kainuun liitto	6
4.	Metsähallitus	6
5.	Oulu-Koillismaan pelastuslaitos	6
6.	Oulunkaaren ympäristöpalvelut	7
7.	Pohjois-Pohjanmaan museo	8
8.	Pohjois-Pohjanmaan museo	8
9.	Puolustusvoimat	9
10.	Caruna Oy	9
11.	Fingrid oyj	10
12.	Mielipide 1	11
13.	Mielipide 2	12
14.	Mielipide 3	13
15.	Mielipide 4	14
16.	Mielipide 5	15
17.	Mielipide 6	16
18.	Mielipide 7	16
19.	Mielipide 8	17
20.	Mielipide 9	17

Osayleiskaavan valmisteluvaiheen kuulemisen aineisto (kaavaluonnos) asetettiin nähtäville 10.1.-12.2.2018 väliseksi ajaksi. Aineistosta pyydettiin lausunnot viranomaisilta ja muilla kaavan osallisilla oli mahdollisuus jättää siitä mielipide. Lausuntoja saatiin 10 kappaletta ja mielipiteitä 9 kappaletta.

LAUSUNNOT

1. POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Lausunto 22.2.2018	Vastine
<p><i>Alueiden käyttöryhmä</i> Pahkavaaran tuulivoima-alueen suunnittelua ohjaavat 1. vaihemaakuntakaavan yleiset tuulivoiman suunnittelumääräykset, joita suunnittelussa on noudatettu.</p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan sekä suunnitelmaselostukseen tulee lisätä tieto 1. ja 2. vaihemaakuntakaavan tulosta lainvoimaiseksi.</p> <p>Yleisiin määräyksiin tulisi lisätä seuraava määräykset:</p> <ul style="list-style-type: none">- Osayleiskaava-alueella on voimassa MRL 43.2 §:n mukainen 40 dB melualueesta johtuva rakentamisrajoitus.- Tuulivoimalan kokonaiskorkeus merenpinnasta ei saa ylittää ilmailuviranomaisen asettamia korkeusrajoituksia. Ennen kunkin tuulivoimalayksikön rakentamista on haettava ilmailulain (864/2014) 158 §:n mukainen lentoestelupa Liikenteen turvallisuusvirasto Trafilta. <p>Pohjois-Pohjanmaan museo on antanut lausunnot tuulivoimapuiston vaikutusalueen arvokkaista maisema-alueista ja rakennetusta kulttuuriympäristöstä sekä arkeologisesta kulttuuriperinnöstä.</p>	<p>Vaihemaakuntakaavojen lainvoimaisuuspäiväykset lisätään osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan sekä kaavaselostukseen.</p> <p>Alueen pääkäyttötarkoituksen yhteydessä määrätään alueella sallittavaksi maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen sekä alueille saa sijoittaa tuulivoimaloita niille erikseen osoitetuille alueille sekä niitä varten huoltoteitä ja teknisiä verkostoja. Määräys on tarpeeton, koska rakentamisessa on noudatettava valtioneuvoston meluasetuksen ohjevoja. Kaavassa on yleinen määräys: <i>Alueen suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvioista (1107/2015) sekä asuimisterveysasetuksen (545/2015) melutason toimipiderajat sisätiloissa. Ennen rakennusluvan myöntämistä on varmistettava, etteivät ohjearvot ylity.</i></p> <p>Siirretään määräys kokonaiskorkeudesta ja lentoesteluvasta tuulivoimaloiden aluetta (tv-1) koskevan määräyksen yhteydestä yleisiin määräyksiin.</p>
<p><i>Luonnonsuojeluryhmä</i> Maisema Yhteysviranomaisen toi YVA-lausunnossa esiin, että YVA-selostuksessa käytetty kriteeristö väärästi lopputulosta, joka oli ristiriidassa saapuneiden lausuntojen kanssa. Yhteysviranomaisen totesi, että aiheutuvien maisemavaikutusten lieventämiseksi voimaloita on syytä poistaa olemassa olevaa aineistoa, tarkistettua kriteeristöä ja uusia kuvasovitteita hyödyntäen ja tarkentaa maisemavaikutusten arviointia etenkin Särkijärven kylää koskien.</p> <p>Kaavaselostukseen on lisätty yksi kuvasovite. Liitteessä mainitaan, että havainnekuvista on tehty myös versiot, joista näkee miten tuulivoimalat näkyisivät ilman tuulivoimaloiden ja tarkastelupisteen väliin jäävää puustoa. Näitä ei löydy kaava-aineistosta.</p> <p>Liitteessä 21 arvioidaan asukaspalautetta. ELY-keskus huomauttaa, että saatu asukaspalautte tulisi myös Imperia-ohjeistuksen mukaan ottaa herkkyyss-kriteeristöä määriteltäessä huomioon.</p>	<p>Kaavan valmisteluvaiheen kuulemista varten Särkijärven kyläalueelta on laadittu uusi kuvasovite alueelta, jonne kohdistuu voimakkaimpia maisemavaikutuksia sekä tarkennettu vaikutusten arviointia.</p> <p>YVAssa käytetty kriteeristö oli asiantuntijoiden muodostama ja kriteeristön perustelut ilmenevät arviointiselostuksesta. Lausunnoissa ja mielipiteissä ei esitetty muutoksia tai muita huomautuksia kriteereihin. Arviointi on tehty paikalla käyntien perusteella kriteeristöön nojaten.</p> <p>Kuvasovitteet ovat kaavan valmisteluvaiheen kuulemisen liitteessä 13. Liitteessä 13 on kaikista havainnekuvista kuvasovite, jossa voimalat on esitetty myös siten, miten tuulivoimala näkyisi ilman voimalan osien ja tarkastelupisteen välissä olevan puuston peittovaikutusta.</p> <p>Tuulivoimahankkeista saatujen kokemusten perusteella suunnitteluvaiheessa asukaspalautte vaikutusten merkittävydestä ei korreloi tuulivoimaloiden si-</p>

<p>Kasvillisuus Asiakirjoihin ei sisälly karttaa, josta ilmenisi, mitkä alueet on inventoitu maastossa. Kasvillisuus- ja luontotyyppikohteet K19 Hevosvaaranautio, K17 Pakajansuon lahpuustoinen metsikkö sekä K8 lahpuustoinen metsikkö tulisi lisätä kaava-aineiston tarpeellisille kartoille sekä merkitä kaavaan riittävin kaavamerkinnoin. Yhteysviranomaisen huomautti myös lausunnossaan tietyistä luontokohderajauksista, jotka vaikuttivat puutteellisilta. Kaava-aineistosta ei ilmene, onko Havukkaojan ja Peuraojan rajauksia tarkistettu, joskin liitteestä 21 löytyy maininta, että ”kohteiden rajaukset tarkistetaan kaavoitusvaiheessa”.</p> <p>Kuivauslammen arvokas avosualue Eteläosassa tie rajautuisi Kuivauslammen arvokkaaseen suoalueeseen, eikä tien rakentamista tai kuivatusvaikutuksia tältä osin ole edelleenkään riittävän huolella arvioitu. Kaavaselostuksessa mainitaan, että ”tämä osa suosta on vähempiarvoista osaa, jossa ei kasva huomionarvoista kasvilajistoa”. ELY -keskukselle ei ole toimitettu mainittujen kasvilajien sijaintitietoja eikä suotyypirajauksia. ELY -keskus painottaa, että tien ja voimalan rakentamisesta ei saa aiheutua tälle suoalueelle kuivatusvaikutuksia tai valumavesistä aiheutuvaa rehevöitymistä.</p>	<p>jainnin/näkyvyyden ja etäisyyden suhteen eikä siten voida käyttää herkkyyskriteerien muodostamiseen. Asukaspalautteessa esille tulleet näkökohdat on muutoin käsitelty arvioinnissa. Asukaspalaute ei edusta alueen koko väestön näkemyksiä.</p> <p>Kaavaehdotusvaiheeseen täydennetään maisemavaikutusten arviointia. Uuden maastokäynnin pohjalta laaditaan maisemaa koskeva lisäselvitys, joka avaa yksityiskohtaisemmin Särkijärven kulttuuri-maisema-alueen ominaispiirteet ja arvot sekä päivitetään vaikutusten arviointia sekä tuotetaan havainnollistavaa aineistoa.</p> <p>Yleiskaavalla ohjataan tuulivoimarakentamista. Kaavassa osoitetaan YM:n ohjeistuksen mukaan tuulivoimaloiden rakennuspaikat, tiestöt ja sähkönsiirto sähköverkkoon. Suunnitelmassa ja selvityksissä on lähtökohtana YM:n ohje tuulivoimarakentamista. Kaikki alueet, jonne kohdistuu uutta maankäyttöä, on inventoitu maastossa. Samoin rakentamisaikavälien ulkopuoliset potentiaalisesti arvokkaimmat kohteet (esim. puuttomat suot) on inventoitu maastossa. Kohteiden kuvaukset ja sijainnit on esitetty kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksessä sekä kaavaselostuksessa.</p> <p>Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetävässä on otettava huomioon kaavan tehtävät ja tarkoitus (MRL 9 §). Yleiskaavaa laadittaessa huomioon otettavat seikat on selvitetävä ja otettava siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät (MRL 39§).</p> <p>Metsätaloussäilytyksessä säilyville alueille ei kaavassa osoiteta päämaankäyttötarkoituksen kanssa ristiriitaisia merkintöjä. Metsätaloussäilytyksessä olevia alueita koskee metsälain velvoitteet arvokkaiden elinympäristöjen huomioimisesta.</p> <p>Havukkaojan ja Peuraojan rajausta vastaa kyseisten kohteiden metsälakikohteiden rajausta ja rajausta on peräisin Metsäkeskuksen aineistosta.</p> <p>Tie on sorapintainen, liikennemäärä vähäinen eikä tienhoidossa käytetä kemikaaleja. Kuivauslammen eteläosassa tie rakennetaan mineraalimaalle, eikä tien rakentaminen edellytä Kuivauslammen vesioloihin tehtäviä muutoksia. Arviointia tarkennetaan kaavaehdotuksen selostukseen kuvaamalla yksityiskohtaisemmin Kuivauslammen lähialueen ojaverkosto ja teiden vaikutus niihin. Arvioinnissa otetaan huomioon rakentamisen sijoittuminen tarkemmin tv-alueiden sisällä. Rakentaminen ei ulotu koko tv-alueelle, koska roottoreiden tulee mahtua tv-alueen sisäpuolelle. Kaavassa esitetyt tv-alueet ovat laajemmat kuin mille rakentamistoimenpiteet kohdistuvat.</p> <p>Kuivauslampi on määritelty Suomen Metsäkeskuksen aineistossa Metsälain tarkoittamaksi arvokkaaksi metsäluontokohteeksi, joka tulee ottaa huomioon metsätaloudessa. Määritelmä ei estä maan-</p>
---	---

<p>Puroluontotyytit ja pintavesivaikutukset Yhteysviranomaisen edellytti lausunnossaan vaikutusten arvioinnin täsmentämistä etenkin koskien voimaloita T1, T8, T13, T9 ja T38. Vaikutuksista ei ole tehty tarkempaa analyysia kaavaselostukseen. Voimalan T38 osalta on jossain määrin tarkennettu arviointia ja sitä voidaan pitää riittävänä.</p> <p>Pajakansuo Pajakansuolla on luonnontilaisena suona suuri merkitys, joten se tulee rajata kaavakarttaan merkinnällä luo-2. Rakentamistoimia tulee välttää ainakin voimaloita 17, 18, 42, 41, 40 ja 36 koskien kyseisten metsäkanalintujen soidinaikana, mikä olisi hyvää lisätä kaavamerkintään. Tämä koskee myös Pajakansuon itäpuolella kulkevan tien rakentamista.</p> <p>Viitasammakko Viitasammakkoselvityksestä ei ilmene, mitkä alueet suunnittelualueesta on selvitetty. Myös Havukkalammen ja Lummelammen alue ovat viitasammakon lisääntymis- ja levähdysaluetta, ja ne tulee rajata yhtenäisenä luo-3 -alueeksi.</p> <p>Metsäkanalinnut Metsäkanalintujen osalta arviointia on täydennetty. Lisäksi ELY -keskus on saanut kannanoton, jossa on tuotu esille havaintoja metsoista ja niiden soidinpaikoista. Kyseiset tiedot on tarpeen analysoida ja tarkentaa vaikutusten arviointia.</p> <p>Muu linnusto Alueen linnustollinen merkitys on erittäin todennäköisesti suurempi kuin mitä hankkeen suppeissa linnustoselvityksissä on voitu todeta. Karhusuon-Viitasuon linnuston osalta ei ole edelleenkään esitetty inventointiin perustuvaa tietoa suon pesimälinnustosta lukuun ottamatta uhanalaista lajia, jonka osalta on laadittu lisäselvitys. Tämän lisäselvityksen ja muun linnuston osalta ELY -keskus yhtyy Metsähallituksen lausuntoon (MH 158/2018).</p> <p>Ahma</p>	<p>käytön muutoksia. Tuulivoimahankkeen suunnittelussa on lähtökohtana kuitenkin ollut kyseisen luontokohteen ja siihen vaikuttavien olosuhteiden säilyttäminen. Kuivauslammen osalta ei ole laadittu tarkempaa suotyyppien kuviointia, vaan suon arvokkaimpien osa-alueiden tulkinta perustuu ilmakehätulkintaan kosteimpien alueiden sijainnista. Huomionarvoisten lajien paikkatiedot toimitetaan ELY-keskukselle.</p> <p>Laaditaan arviointi, miten voimaloiden T1, T8, T13 ja T9 rakentaminen muuttaa kiintoaineen ja ravinteiden huuhtoutumista Lehto-ojan, Peura-ojan ja Itä-ojan valuma-alueilla verrattuna alueen nykyiseen maankäyttöön (metsätalouteen). Kaavaselostuksessa vaikutukset on arvioitu vähäisiksi, sillä tuulivoimahankkeen rakentamisaikaista kokonaiskuormitusta voidaan verrata hakkuiden aiheuttamaan kuormituksen muutokseen. Tuulivoimarakentamisella ei ohjata toimenpiteitä, jotka vaikuttaisivat suon luonnontilaisuuteen tai vesitalouteen. Suota mahdollisesti muuttavat toimenpiteet ovat luonnontilaisen alueen ulkopuolella tapahtuvat metsätaloudelliset toimenpiteet. Mahdolliset muuttavat toimenpiteet, kuten kunnostusojitus, voidaan tarkastella soiden kunnostusojituksen luvituksen yhteydessä. Luo-2 -merkintä on maankäytön ohjaustarpeen kannalta tarpeeton.</p> <p>Viitasammakkoselvitys kattoi kaikki suunnittelualueen lammet ja avosoiden rimmikkoalueet. Havukkalamella ja Lummelammella ei havaittu viitasammakoiden soidinta, toisin kuin Kuivauslammella. Rakentamistoimenpiteet eivät kohdistu Havukkalammen ja Lummelammen alueelle.</p> <p>Viitasammakot tarkistetaan tänään keväänä maastokäynnillä. Selvityksen perusteella tarvittaessa Havukkalammen ja lumemlammen alue rajataan luo-3 alueeksi.</p> <p>Metsäkanalintuselvitys on laadittu riittävällä tarkkuudella yleiskaavoituksen tarpeisiin. Vuoden 2017 täydennyksessä on huomioitu samat asiat kuin mainitussa kannanotossa. Vuosien 2015, 2016 ja 2017 oikeaan ajankohtaan laadituissa selvityksissä ei todettu metsojen soidinkeskuksia suunnitelluilla rakentamisalueilla. Mielipiteissä on tuotu esiin metsojen soidinajan ulkopuolella tehtyjä havaintoja. Metsoit liikkuvat soidinkauden jälkeen jopa useiden kilometrien etäisyydelle soidinpaikoista, joten havaintojen perusteella ei voi päätellä soidinpaikkojen sijainteja. Palauteraportin liitteenä on metsoselvityksen laadunvarmistusraportti.</p> <p>Linnustoselvityksen laajuus on mitoitettu siten, että kaavan muutosalueiden huomionarvoinen ja/tai häiriöherkkä lajisto on saatu selvitettyä riittävästi tuulivoimakaavoituksen tarpeisiin. Karhusuon-Viitasuon alueelle ei kohdistu sellaisia vaikutuksia, joilla olisi alueella esiintyvään suolajistoon merkittäviä vaikutuksia. Tämän vuoksi Karhusuon-Viitasuon tarkemmalle linnustokartoitukselle ei ole tarvetta.</p> <p>Uhanalaisen lajin lisäselvityksen osalta lausunto merkitään tiedoksi.</p>
---	---

**UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
VALMISTELUVAIHEEN KUULEMINEN**

<p>Edellä mainitun lausunnon aihmävainnot on syytä ottaa arvioinnissa myös huomioon. Tulisi arvioida tarkemmin, onko hankkeella heikentäviä vaikutuksia ahmaan. Ahmasta tulisi pyytää Luonnonvarakeskuksen lausunto.</p> <p>Sähkösiirto Kaavaselostuksessa ei ole otettu huomioon yhteysviranomaisen lausunnossaan esille tuomia puutteita sähkösiirron vaikutusten arvioinnissa. Kaava-aineistosta ilmenee että valittavasta sähkösiirtoreitistä tullaan tekemään ympäristöselvitys. Lausunto tulee tällöin ottaa huomioon.</p>	<p>Täydennetään vaikutusten arviointia ahman osalta kaavaehdotukseen. Täydennetään kaavaselostukseen. Pyydetään lausunto Luonnonvarakeskukselta.</p> <p>Sähkösiirtovaihtoehdot perustuvat esisuunnitelmalinjauksien maastokäytäviin, joiden maankäytölliset ja ympäristöolosuhteet on otettu huomioon. Sähkölínjan paikka tarkentuu yleissuunnitteluvaiheessa, jolloin selviävät myös muun muassa pylväiden paikat ja vaikutukset yksittäisten kohteiden kannalta. Lopullisesta sähkölínjareitistä laaditaan sähkömarkkinainen ympäristöselvitys, joka laatimisessa otetaan yhteysviranomaisen lausunto huomioon. Yleiskaavalla ohjataan sähkösiirtoreitin sijaintia ai-noastaan yleiskaava-alueella. Rakentamisen lupamenettely tapahtuu sähkömarkkina- ja lunastuslain mukaisesti.</p>
<p>Ympäristönsuojeluyksikkö Kaavaselostuksen mukaan alueelle sijoittuu 40 tuulivoimalaa. Hankkeen suunnittelussa tulee varmistaa, että melumallinnustarkastelu perustuu ympäristöministeriön ohjeen(2/2014) mukaisesti tuulivoimaloiden melupäästön ylärajatarkasteluun. Laskennassa tulee käyttää suunnitellun tai sitä vastaavan tai melupäästöltään suuremman voimalan lähtötietoja. Laskennan lähtöarvona tulee käyttää laitevalmistajan takaamaa voimalan äänitehosa(emissio) voimalan tuottaessa enimmäissähkötehon.</p> <p>Suunnittelualueen keskellä Havukkalammen rannalla sijaitsevan vapaa-ajanrakennuksen kohdalla melutaso ylittää valtioneuvoston asetuksen 1107/2015 päiväajan ohjearvon 45 dB ja yöajan ohjearvon 40 dB. Kaavaselostuksen mukaan rakennuksen käyttötarkoitus tarkennetaan ennen rakentamista.</p> <p>Rakennusten lupa- ja käyttötarkoitustietojen tulee vastata todellista tilannetta. Suunnittelussa tulee noudattaa valtioneuvoston asetuksen mukaisia ulkomelutason ohjearvoja. Hankkeen meluvaikutuksia on tarvittaessa ehkäistävä voimaloiden sijoitusta muuttamalla sekä luopumalla meluvaikutusten kannalta kriittisillä paikoilla sijaitsevista voimaloista. Hankkeen melumallinnus tulee tarvittaessa päivittää vastaamaan uutta tilannetta.</p> <p>Jatkotoimenpiteet ELY -keskus esittää, että ennen ehdotuksen nähtäville laittaa tulee järjestää viranomaisneuvottelu.</p>	<p>Meluselvitykset on tehty tällä hetkellä voimassa olevien ympäristöministeriön ohjeiden ja valtioneuvoston määrittelemien tuulivoimaloiden aiheuttaman melun ohjearvojen mukaisesti.</p> <p>Tarkastellulla äänitehotasolla, L_{WA} 106 dB (serrated trailing edges) ja hankesuunnitelmalla, Pahkavaaran tuulivoimaloiden laskennalliset keskiäänitasot ovat ympäröivän vakituisen ja vapaa-ajan asutuksen kohdalla alle 40 dB, eli alle valtioneuvoston asetuksen mukaisen päiväajan ohjearvon 45 dB ja yöajan ohjearvon 40 dB.</p> <p>Suunnittelualueen keskellä olevan Havukkalammen rannalle sijoittuvan vapaa-ajan rakennuksen, jonka käyttötarkoitus tarkastetaan ennen tuulivoimaloiden rakentamista, kohdalla ulkomelutaso ylittää Valtioneuvoston asetuksen 1107/2015 päiväajan ohjearvon 45 dB ja yöajan ohjearvon 40 dB tarkastellulla äänitehotasolla. Rakennusta käytetään metsätaloustöiden ja metsästystoiminnan tukikohtana ja sen rakennuslupa merkitty käyttötarkoitus tullaan tarkistamaanmyöhemmässä vaiheessa.</p> <p>Kaavamääräyksellä veloitetaan rakennusluvan yhteydessä esitettäväksi melumallinnukset rakennettavaksi valitulla voimalatyypillä laadittuna. Kaavamääräyksellä varmistetaan, että etteivät ohjearvot ylity.</p> <p>Viranomaisneuvottelu järjestetään.</p>

2. POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO

<p>Lausunto 09.02.2018</p>	<p>Vastine</p>
<p>Hanke ei ole ristiriidassa maakuntakaavassa osoite-tun muun maankäytön kanssa. Tuulivoimarakenta-</p>	<p>Kaavaselostuksessa on arvioitu, että Särkijärven kulttuurimaisema-alueelle näkyvään maisemakuvaan aiheutuu muutoksia, jotka ovat alueesta riip-puen merkittävydeltään kohtalaisia tai vähäisiä.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA VALMISTELUVAIHEEN KUULEMINEN

<p>minen ja voimajohdot voidaan sovittaa yhteen niiden vaikutusalueelle sijoittuvien turvetuotantoalueiden kanssa.</p> <p>Kaavaselostuksessa Särkijärven maakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle kohdistuvat maisemalliset vaikutukset on arvioitu vähäisiksi tai korkeintaan kohtalaisiksi. Pohjois-Pohjanmaan 3.vaihe-maakuntakaavaa varten laaditussa maisemaselvityksessä vaikutusten merkittävyys on kuitenkin arvioitu kohtalaiseksi-suureksi. Tämän vuoksi Pohjois-Pohjanmaan Liiton lausunnon mukaan kuvasovitteita olisi hyvä laatia useammasta tuulivoimaloita kohti avautuvasta näkymästä, sillä lähimpien voimaloiden vaikutus voi järven selän yli olla jopa maisemakuvaa hallitseva.</p> <p>Hanke on lähtökohdiltaan vireillä olevan Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan tavoitteiden mukainen. Olennaista on jatkosuunnittelussa varmistaa, etteivät hankkeen maisemalliset ja luonnonympäristöön kohdistuvat vaikutukset muodostu liian suuriksi.</p>	<p>Voimakkaimmat vaikutukset sekä kulttuurimaisemaan että alueella asuivilta ja liikkuvilta avautuvaan kaukomaisemaan kohdentuvat rajatulle alueelle Puolangantieltä poikkeavan Etelärannantien alkupäähän. Pääosin tuulivoimaloiden aiheuttamat muutokset eivät ole hallitsevia suhteessa alueen sisäisen maiseman elementteihin. Kulttuurimaiseman ominaispiirteet ja arvot säilyvät, vaikka tuulivoimat tuovat alueen taustamaisemaan uuden ajallisen kerrostuman.</p> <p>Tuulivoimaloiden aiheuttamaa maiseman muutosta on havainnollistettu Särkijärven alueelta kahdella päivähavainnekuvalla ja yhdellä yöhavainnekuvalla. Havainnekuvat on laadittu paikoista, joissa maiseman muutos on voimakkain. Kuvasovitteet eivät tuo esille tuulivoimaloiden näkyvyyden aiheuttamaa kokonaisvaikutelmaa alueen maisemaan, mitä on kuvattu sanallisessa arvioissa.</p> <p>Kaavaehdotusvaiheeseen täydennetään maisema-vaikutusten arviointia. Uuden maastokäynnin pohjalta laaditaan maisemaa koskeva lisäselvitys, joka avaa yksityiskohtaisemmin Särkijärven kulttuurimaisema-alueen ominaispiirteet ja arvot sekä päivitetään vaikutusten arviointia sekä tuotetaan havainnollistavaa aineistoa.</p>
---	--

3. KAINUUN LIITTO

Lausunto 05.02.2018 9/10.02.00/2018	Vastine
Kainuun liiton lausunnon mukaan Pahkavaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnos on selkeä, havainnollinen ja asiantuntevasti laadittu. Tausta-aineistoksi on laadittu kattavat erillisselvitykset. Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa osayleiskaavan luonnokseen.	Lausunto merkitään tiedoksi.

4. METSÄHALLITUS

Lausunto 12.2.2018 MH 158/2018 ja vastine on toimitettu viranomaiskäyttöön ja käsitelty viranomaisneuvottelussa 16.6.2018

5. OULU-KOILLISMAAN PELASTUSLAITOS

Lausunto 07.02.2018 OUKA/4920/11.01.00.00/2015	Vastine
Oulu-Koillismaan pelastuslaitos esittää lausunnonaan, että tuulivoimapuiston keskeinen tiestö nimitään hankkeen toteutuksen aikana. Tiestön rakentamisessa ja ylläpidossa on huomioitava hälytysajoneuvojen kulkumahdollisuudet.	Pelastuslaitos on tuulivoimarakentajaan yhteydessä. Aluekartta tiestöstä, teiden nimet ja tuulivoimaloiden nimet ja koordinaatit toimitetaan pelastuslaitokselle hankkeen toteutuksen aikana kuljetusten ja hälytysajoneuvojen varmistamiseksi. Tiestön mitoitus mahdollistaa ajoneuvojen kohtaamisen ja tiestö pidetään ympärivuotisesti liikenneitävässä kunnossa.
Ennen hankkeen toteutusta tulisi varmistua lisäksi siitä, ettei tuulivoimapuisto aiheuta merkittävää haittaa viranomaisradioverkon toiminnalle alueelle. Oulu-Koillismaan pelastuslaitos toteaa, ettei hankkeen mahdollisia vaikutuksia viranomaisradioverkon toimintaan ole esitetty YVA-selostuksessa, vaikka	Viestintäyhteyksiin kohdistuvien vaikutusten selvittämiseksi alueelta tullaan toteuttamaan signaalien

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
VALMISTELUVAIHEEN KUULEMINEN

<p>asian selvittämistä on esitetty jo hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa koskevassa lausunnossa.</p>	<p>nykytilamittaukset ennen tuulivoimapuiston rakentamista ja mahdollisten vaikutusten todentamiseksi vertailumittauksen puiston rakentamisen jälkeen.</p> <p>Voimajohto ei normaalitilanteessa aiheuta TV- ja radiolähetystyksiä haittaavia häiriöitä. Poikkeustilanteissa johtimien tai eristimien pinnalla ilmenevät koronapurkaukset tai eristimien liitospintojen kipinöinti voivat aiheuttaa TV- ja radiohäiriöitä. Koronan aiheuttamat häiriöt painottuvat radiolähetysten HF-alueelle.</p>
---	--

6. OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPALVELUT

<p>Lausunto 01.02.2018 127/11.01.00.03/2018</p>	<p>Vastine</p>
<p>Oulunkaaren ympäristöpalvelut pitää tärkeänä, että rakennusvaiheessa toteutetaan riittävät vesiensuojelurakenteet, jotta kiintoainesta ei pääse kulkeutmaan vesistöihin, ja jotta kuormitus jää mahdollisimman vähäiseksi.</p> <p>Oulunkaaren ympäristöpalvelut toteaa, että tarkentavista linnustoselvityksistä huolimatta voimaloiden T33, T34, T37 ja T38 sijoituspaikkoja tulisi edelleen tarkastella uudelleen ja mahdollisesti siirtää kauemman Karhu-Viidansuon soidensuojelu- ja Natura-alueesta.</p> <p>Toiminnassa on varmistettava, ettei asumiselle kohdistu kohtuutonta terveellisyyteen tai viihtyisyyteen vaikuttavia häiriöitä. Terveystieteiden periaatteiden mukaan elinympäristöön vaikuttavaa toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy. Muutoin hankkeesta ei ole terveydensuojelun näkökulmasta huomautettavaa.</p> <p>Ympäristöpalvelut pitää hankkeen toteutumisen jälkeistä, monipuolista seurantaa tärkeänä. Hankkeen seurannassa on huomioitava myös mahdolliset myöhemmin ilmenevät vaikutukset.</p>	<p>Laaditaan arviointi, miten voimaloiden T1, T8, T13 ja T9 rakentaminen muuttaa kiintoaineen ja ravinteiden huuhtoutumista Lehto-ojan, Peura-ojan ja Itä-ojan valuma-alueilla verrattuna alueen nykyiseen maankäyttöön (metsätalouteen). Kaavaseloituksessa vaikutukset on arvioitu vähäisiksi, sillä tuulivoimahankkeen rakentamisaikaista kokonaiskuormitusta voidaan verrata hakkuiden aiheuttamaan kuormituksen muutokseen.</p> <p>Tuulivoimarakentamisella ei ohjata toimenpiteitä, jotka vaikuttaisivat suon luonnontilaisuuteen tai vesitalouteen. Mahdolliset suota muuttavat toimenpiteet voidaan tarkastella soiden kunnostusohjituksen luvituksen yhteydessä.</p> <p>Linnustoselvityksen laajuus on mitoitettu siten, että kaavan muutosalueiden huomionarvoinen ja/tai häiriöherkkä lajisto on saatu selvitettyä riittävästi tuulivoimakaavoituksen tarpeisiin. Karhusuon-Viitasuon alueelle ei kohdistu sellaisia vaikutuksia, joilla olisi alueella esiintyvään suolajistoon merkittäviä vaikutuksia. Tämän vuoksi Karhusuon-Viitasuon tarkemmalle linnustokartoitukselle ei ole tarvetta.</p> <p>Melu- ja välkemallinnukset on päivitetty kaavaluonnosta varten. Meluselvitykset on tehty tällä hetkellä voimassa olevien ympäristöministeriön ohjeiden ja valtioneuvoston määrittelemien tuulivoimaloiden aiheuttaman melun ohjearvojen mukaisesti. Melutasot lähimpien asuin- ja loma-asuntojen kohdalla jäävät alle ulkomelun yöajan ohjearvojen. Lähimillä asuinrakennuksilla normaali ulkoseinien ääneneristys riittää vaimentamaan pienitaajuisen melun alle asumisterveysasetuksen sisämelun toimenpiderajojen. Kaavamääräyksellä varmistetaan, että ennen rakekennusluvan myöntämistä on varmistettava, etteivät ohjearvot ylity. Välkevaikutukset jäävät pysyvän asutuksen ja loma-asuntojen kohdalla alle 8 tuntiin vuodessa.</p> <p>Hankkeen toteuttaja järjestää ympäristövaikutusten seurannan ja tuloksista tiedottamisen.</p>

7. POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO

Lausunto 09.02.2018	Vastine
<p>Lausunnon mukaan kohdealueen läheisyydessä sijaitsevat, maakunnallisesti arvokkaat kohteet lähimpänä Särkijärven kulttuurimaisema (1,5 km) sekä Kurimon ruukin alue (n. 6 km), lähi- ja kaukomaisemassa, on huomioitu kaavaselostuksessa. Tuulivoimalat tulevat vaikuttamaan lähimaisemaan etenkin Särkijärven länsi- ja Pohjoispuolelle sijoittuviin kohteisiin. Kaukomaisemassa yli 10 km etäisyydellä olevat kulttuurikohteet on huomioitu, vaikutus on näihin etäisyydestä johtuen vähäisempi. Voimala-alueen tiestö sekä maakaapelilinjat noudattelevat pääosin tielinjoja, joiden kantavuutta tullaan parantamaan.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole muuta huomauttamista Pahkavaaran tuulivoimahankkeen osayleiskaavan luonnoksesta rakennetun kulttuuriympäristön osalta.</p>	<p>Lausunto merkitään tiedoksi.</p> <p>Kaavan valmisteluvaiheen kuulemista varten Särkijärven kyläalueelta on laadittu uusi kuvasovite alueelta, jonne kohdistuu voimakkaimpia maisemavaihtuksia sekä tarkennettu vaikutusten arviointia.</p> <p>YVAssa käytetty kriteeristö oli asiantuntijoiden muodostama ja kriteeristön perustelut ilmenevät arviointiselostuksesta. Lausunnoissa ja mielipiteissä ei esitetty muutoksia tai muita huomautuksia kriteereihin. Arviointi on tehty paikalla käyntien perusteella kriteeristöön nojaten.</p> <p>Kuvasovitteet ovat kaavan valmisteluvaiheen kuulemisen liitteessä 13. Liitteessä 13 on kaikista havainnekuvista kuvasovite, jossa voimalat on esitetty myös siten, miten tuulivoimala näkyisi ilman voimalan osien ja tarkastelupisteen välissä olevan puuston peittovaikutusta.</p> <p>Kaavaehdotusvaiheeseen täydennetään maisemavaikutusten arviointia. Uuden maastokäynnin pohjalta laaditaan maisemaa koskeva lisäselvitys, joka avaa yksityiskohtaisemmin Särkijärven kulttuurimaisema-alueen ominaispiirteet ja arvot sekä päivitetään vaikutusten arviointia sekä tuotetaan havainnollistavaa aineistoa.</p>

8. POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO

Lausunto 08.02.2018	Vastine
<p>Tämä lausunto koskee arkeologista kulttuuriperintöä. Suunnittelualueella on tehty arkeologinen inventointi kenttäkaudella 2015, joka on kaavan liitteenä.</p> <p>Kaavaa on hyvä selkeyttää korvaamalla Hevosvaaran sm-aluemerkintä tervahautaa ja kiuasta osoittavilla sm-kohdemerkinnöillä. Kohdemerkintään liittyvä kaavamääräys on asiallinen, mutta sanat alueen ja aluetta tulee korvata sanoilla kohteen ja kohdetta. Kun kohteita on vähän on päädytty mainitsemaan myös kohteet määräyksen yhteydessä. Menettely on hyvä ja selkeä. Näin tehtäessä viittaus kaavaselostuksen kohdeluetteloon ei kuitenkaan ole välttämätön.</p>	<p>Hevosvaaran sm-aluemerkintä korvataan tervahautaa ja kiuasta osoittavilla sm-kohdemerkinnöillä. Kaavamääräystä tarkistetaan lausunnon mukaisesti.</p>
<p>Osayleiskaavan yleisissä määräyksissä edellytetään, että rakennusluvassa tulee määrätä suojelukohde merkittäväksi maastoon, mikäli rakentamistoimenpiteet voivat vaarantaa kohteen säilymisen. Tämä koskee erityisesti aivan ohjeellisten tuulivoimaloiden vierellä olevia muinaisjäännekohteita 1, 2 ja 4., joiden osalta merkitsemisvelvoite on hyvä mainita kaavaselostuksen taulukossa 9-1.</p>	<p>Lisätään annettu kaavamääräys kaavaselostuksen taulukkoon 9-1 muinaisjäännekohteista.</p>
<p>Kaavaselostuksen taulukon 3-2 otsikon voisi muuttaa muotoon <i>Tunnetut arkeologiset kulttuuriperintökohdet alueella</i>, koska muinaisjäännekohteiden lisäksi mukana ovat kaksi muuta kulttuuriperintökohdetta. Taulukon kohteeseen 1 Hevosvaara tulee lisätä muinaisjäännekohteen mukainen kohdetunnus,</p>	<p>Kaavaselostukseen tehdään muutokset lausunnon mukaisesti.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA VALMISTELUVAIHEEN KUULEMINEN

<p>joka on sama kuin kohteella 2. Kohteen 2 sarakkeesta voidaan poistaa <i>työ- ja valmistuspaikat sekä tervahaudat</i>. Kohde 4 on ollut muinaisjäännösrekisterissä virheellisesti tervahautana, kyseessä on kuitenkin hiilimiilu, jolloin sarakkeessa Tyyppi tulee sana tervahauta korvata sanalla hiilimiilu.</p> <p>Edellä esitettyjen tarkennusten ja täsmennysten lisäksi Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole muuta huomautettavaa kaavaluonnoksesta.</p>	
--	--

9. PUOLUSTUSVOIMAT

Lausunto BO1883 923/10.02/2018	Vastine
<p>Puolustusvoimien lausunnon mukaan tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnos ei ota riittävästi huomioon Puolustusvoimien tarpeita.</p> <p>Puolustusvoimat on 1. viiteasiakirjalla antanut lausunnon Utajärven Pahlkavaaran tuulivoimahankkeesta, jossa Pääesikunnan Operatiivinen osasto toteaa, ettei Puolustusvoimat vastusta suunnitelman mukaisten tuulivoimaloiden (42 kpl, 230 m) rakentamista. Koska kaava antaa kuitenkin mahdollisuuden myös muille voimaloiden sijoitusratkaisuille, eikä niiden vaikutuksia Puolustusvoimien toimintaan ole tutkittu, Puolustusvoimat vastustaa kaavaluonnoksen hyväksymistä. Kaavakarttaa- ja määräyksiä tulee muuttaa siten, että ne antavat mahdollisuuden toteuttaa vain ja ainoastaan sen ratkaisun, josta Pääesikunta on antanut myönteisen lausunnon.</p> <p>Kaavamääräyksiin pyydetään lisäämään lauseet:</p> <ul style="list-style-type: none">- "Lopulliset koordinaatit on ilmoitettava PEOPOS:lle"- "Ennen tuulivoimalan rakennusluvan myöntämistä on toteuttamiseen liittyvistä suunnitelmista pyydettävä lausunto Pääesikunnan Operatiiviselta osastolta" <p>Puolustusvoimien lausunnossa todetaan, että mikäli toteutettavien tuulivoimaloiden koko, määrä tai sijoittelu poikkeaa niistä tiedoista, joilla Puolustusvoimat on antanut lausunnon hankkeesta, tulee hankkeesta ja sen vaikutuksen selvitystarpeista saada Pääesikunnalta uusi lausunto.</p>	<p>Kaavamääräystä täydennetään.</p> <p>Tornator Oyj on pyytänyt Puolustusvoimilta lausuntoa Utajärven kunnassa sijaitsevasta Pahlkavaaran tuulivoimahankkeesta. Puolustusvoimat on antanut lausunnon 16.11.2015, DN: AL18930 24/10.03/2015, jonka mukaan suunnitelman mukaista rakentamista ei vastusteta. Ennen kaavan valmisteluvaiheen aineistojen nähtäville asettamista on tiedusteltu muutosten vaikutusta Puolustusvoimien Pääesikunnalta ja saatu vastaus, ettei tarvita uutta lausuntopyyntöä (15/11/2017).</p> <p>Pahlkavaaran osayleiskaavan kaavaehdotuksen valmistelua varten on tiedusteltu, miten otetaan huomioon vv. 2017-2018 Puolustusvoimien taholta esitetyt kannanotot tuulivoimahankkeen hyväksyttävyydestä. Tiedusteltaessa on saatu sähköpostissa 9.4.2018 vastaus, että tuulivoimahankesuunnitelma tapahtuneiden muutosten johdosta ei tarvita uutta lausuntoa (Puolustusvoimat ja Tornator Oyj).</p>

10. CARUNA OY

Lausunto 14.02.2018	Vastine
<p>Caruna Oy:n lausunnon mukaan tuulivoimapuiston liittäminen yhtiön suurjännitteiseen jakeluverkkoon on mahdollista täydessä laajuudessaan alustavasti vuonna 2023. Tuulivoimapuiston liittäminen Caruna Oy:n nykyiseen suurjännitteiseen jakeluverkkoon on toteutettavissa Vepsässä noin 65 MVA tehoon asti. Huomioitavaa on, että alustaviin suunnitelmiin saattaa tulla sekä teknisiä että aikataulullisia muu-</p>	<p>Lausunto merkitään tiedoksi.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
VALMISTELUVAIHEEN KUULEMINEN

toksia. Lopullisesta siirtotehosta ja liittymän teknisistä ratkaisuksista sovitaan erillisellä liittymissopimuksella. Caruna Oy:lla ei ole muuta huomautettavaa kaavaluonnoksesta.	
--	--

11. FINGRID OYJ

Lausunto 14.02.2018	Vastine
Lausunnon mukaan tuulivoimapuiston liityntä sähköverkkoon vaatii selvityksiä yhteistyössä Fingridin ja alueverkkoyhtiöiden kanssa. Fingrid huomauttaa, että liittyminen 110 kV voimajohtolla Pyhänselän sähköasemalle on mahdollista arviolta vasta vuonna 2021, Pyhänselän 110 kV sähköaseman valmistuttua.	Lausunto merkitään tiedoksi.

MIELIPITEET

12. MIELIPIDE 1

Mielipide 10.02.2018, täydennys 19.2.2018	Vastine
<p>Mielipiteen mukaan hankkeen "Tuulivoimapuisto"-nimi on harhaanjohtava. Mielipiteessä todetaan, että tuulivoimapuiston alueella esiintyy enemmän uhanalaisia lajeja kuin luontokartoituksen laskennassa on löydetty. Lisäksi luontokartoituksen todetaan olevan puutteellinen ja epäluotettava.</p> <p>Mielipiteessä on listattu useita uhanalaisia lajeja, joiden todetaan esiintyvän alueella varmasti tai mahdollisesti kaavaluonnoksessa esitetyn luettelon lisäksi. Useita voimaloita vaaditaan mielipiteessä poistettavaksi metsojen sekä teerten mahdollisten soidinpaikkojen perusteella.</p> <p>Luontokartoituksen laskenta todetaan virheelliseksi myös viitasammakoiden osalta. Viitasammakko on direktiivilaji, jonka elinoloja ei saa heikentää. T31 -voimala sijaitsee mielipiteen mukaan alueella, jossa viitasammakon lisäksi viihtyvät hanhet, joutsenet sekä kurjet. Tällä perusteella voimala T31 tulisi poistaa.</p> <p>Mielipiteen sekä sen liitteen, mukaan suunnittelualue on ahman ydinreviiriä, vaikkei suurpetoja ole huomioitu laskennassa. Myös ahma on direktiivilaji, jonka elinoloja ei saa heikentää. Ruostekorvella, tuulivoimapuiston ydinalueella on havaittu ahman jälkiä useita kertoja tänä sekä edellisenä talvena. Jäljet on myös virallistettu petovastaavan toimesta. Ahman lisäksi suurpedoista alueella on havaittu liikuvan myös karhu/karhuja sekä ilveksiä.</p> <p>Kaavaluonnos ei mielipiteen mukaan täytä MRL 9 § mukaista vaatimusta, jonka perusteella vaaditaan kaavan hylkäämistä sekä tuulivoimapuistohankkeen lakkauttamista. Lisäksi hylkäämisen perusteeksi esitetään puutteellista ja virheellistä luontokartoitusta.</p> <p>Täydennys Mielipiteen esittäjä on toimittanut täydennykseksi valokuvan 17.2.2018 suunnitellun Pahkavaaran tuulivoimapuiston alueelta Ahman jäljistä. Ahma oli hakenut jemmasta ketun ja vei sen pesälleen tai tulevan pesänsä läheisyyteen. Näyttää sille, että ahma pesii tänä talvena suunnittelualueella kuten teki viime talvenakin. Jälkihavainnot on virallistanut petovastaava ja ne on kirjattu Tassuun. Ahma on monin paikoin runsastunut, mutta tämä ei vielä oikeuta heikentämään sen elinoloja. Maallikko tekee helposti johtopäätöksen kannan runsaudesta, koska urosahma on mahdottoman laajalla alalla liikkuva eläin. Uhanalaisuusluokituksessa ahma on erittäin uhanalainen eläin. Vaadimme, että Pahkavaaran tuulivoimapuiston suunnittelussa otetaan huomioon ahman elinmahdollisuus myös tällä alueella. Ahma ei voi elää tuulivoimapuiston alueella.</p>	<p>Tuulivoimahankkeen selvitykset on tehty kattavasti koko sille alueelle, mille voi aiheutua merkittäviä luontoympäristöön kohdistuvia vaikutuksia rakentamisen tai käytön aikana. Mielipiteessä mainittujen uhanalaisten varpuslintujen osalta (pohjansirkku, pajusirkku, töyhtötiainen) tuulivoimahankkeella ei ole vaikutuksia, vaan näiden lajien esiintyminen alueella on riippuvaista harjoitetusta metsätaloudesta ja erilaisten suoluontotyyppeiden luonnontilaisuudesta.</p> <p>Kaikki selvityksissä esille tulleet tai viranomaisten tiedossa olleet uhanalaisten ja luontodirektiivin IV(a) -liitteen lajien esiintymät on huomioitu kaavan laadinnassa.</p> <p>Metsäkanalintujen soidinpaikkojen kartoitukset on tehty parhaan käytännön ja vallitsevan ohjeistuksen mukaan, hyvien kartoituskelien vallitessa, kokeneiden asiantuntijoiden toimesta ja potentiaalisimpiin alueisiin keskittyen. Kartoitus on ollut kestoltaan laaja-alaista ja kartoituksia on tehty kolmena eri keväänä 2015-2017. Mielipiteen esittäjän antamat tiedot on huomioitu maastotöiden kohdentamisessa. Suunnittelualueella on havaittu metsoja ja niiden jälkiä, mutta ei soidinpaikkoja huolimatta 16 eri maastovuorokauden kartoituksista. Vuosien 2015-2017 havaintojen perusteella ei voi ottaa kantaa alueella menneinä vuosina sijainneisiin metsojen soidinalueisiin. Yksittäisten soitimella olevien metsoyksilöiden tapaaminen on mahdollista koko suunnittelualueella. Tuulivoimaloiden rakentamisalueille ei sijoitu selvitysten perusteella metsojen nykyisin toimivia soidinkeskuksia.</p> <p>Suunnittelualueen sisältä todettiin metsäkanalintus selvityksessä esitetyn teeren soidinalueen lisäksi muutamista paikoista enintään viiden teeren soitimia. Nämä soitimet sijoittuivat erilaisille hakkuille ja metsäautoteille ja näiden osalta kyse voi olla osittain samoista yksilöistä, mitä mielipiteessä on tuotu esille. Seudun merkittävimmät teeren soidinalueet sijoittuvat suunnittelualueen ulkopuolella sijaitseville suoalueille. Teeri ei ole erityisen herkkä laji tuulivoimatuotannolle, ja se hyödyntää soidinalueinaan mm. ihmisen luomia avoimia alueita, kuten hakkuita ja turvesoita.</p> <p>Viitasammakoita ei todettu mielipiteessä mainitulla Lummelammella eikä Havukkalammella kartoituskeväänä. Kuivauslampeen ei kohdistu sellaisia vaikutuksia, jotka heikentäisivät viitasammakon lisääntymis- tai levähdysaluetta. Tuulivoimaloiden käyttö ei aiheuta viitasammakoihin kohdistuvia vaikutuksia.</p> <p>Suurpetojen esiintymisen osalta kaavaehdotukseen päivitetään uusimmat tiedot lajien esiintymisestä alueella. Suurpetojen reviirit ovat laajoja ja</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
VALMISTELUVAIHEEN KUULEMINEN

	<p>pesäpaikat vaihtelevat vuosittain. Suurpedoista susi, ilves ja karhu ovat luontodirektiivin IV-liitteen lajeja, ja näiden lajien osalta kulloinkin toiminnassa olevien pesäpaikkojen heikentäminen on kiellettyä. Ahma on luontodirektiivin II-liitteen laji ja sen suojeleminen toteutetaan osoittamalla lajin suojelemiseksi Natura 2000 verkoston kohteita. Ahma ei ole kuitenkaan mainittu suunnittelun viereisen Karhusuon-Viitasuon suojeluperusteena. Ahmalle ja muille suurpedoille on laajoja, rakentamattomina säilyviä alueita suunnittelun ympäristössä, joten lajien lisääntyminen lähiseudulla on mahdollista jatkossakin.</p> <p>Kaavan lainmukaisuutta arvioidaan maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) säästöjen mukaisesti. Kaavan vaikutuksia selvitettyä on otettu huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus ja sen aiheuttamat merkittävät vaikutukset.</p> <p>Tehtyjen selvitysten, vaikutusten arviointien ja saatujen viranomaislausuntojen perusteella kaava ei aiheuta maanomistajille tai muille oikeuden haltijoille MRL 39§ mukaista kohtuutonta haittaa. Tuulivoimaloiden sijoituspaikkojen maanomistajien kanssa tehdään sopimukset.</p> <p>Kaavamääräyksellä lisäksi edellytetään, että tuulivoimaloista ei saa aiheutua ohjearvojen ylittävää melua kaava- tai lähialueen olemassa olevalle asutukselle. Edelleen kaavassa määrätään, että alueen suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015) sekä asumisterveysasetuksen (545/2015) melutason toimenpiderajat sisätiloissa. Ennen rakennusluvan myöntämistä on varmistettava, etteivät ohjearvot ylity. Käyttöohjaustarpeet eri voimalatyypeillä ovat erilaiset, ja ne esitetään tarpeen mukaan kunkin tuulivoimalaitoksen rakennuslupahakemuksen yhteydessä.</p>
--	---

13. MIELIPIDE 2

Mielipide 12.02.2018	Vastine
<p>Mielipiteen mukaan tuulivoimapuistohanke ei ole toteuttamiskelpoinen ennen kaikkea alueen luontoarvojen vuoksi. Todetaan, että osayleiskaavassa luontoarvoja on vääristelty. Ahmareviirien huomiotta jättäminen sekä metsöjen määrän ja niiden soidinpaikkojen aliarvioiminen luontokartoituksessa on virhe. Mielipiteessä todetaan tuulivoimapuiston alueen olevan jopa ahmarikkain alue koko Oulun läänissä, jonka perusteella osayleiskaava on liian virheellinen hyväksyttäväksi.</p> <p>Utajärven kunnan internet-sivuilla todetaan kunnan tehtävänä olevan asukkaiden hyvinvoinnin vahvistaminen, jonka vuoksi mielipiteessä vaaditaan osayleiskaavan ja hankkeen hylkäämistä.</p>	<p>Luontoasioiden osalta viitataan mielipiteen nro 1 vastineeseen.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA VALMISTELUVAIHEEN KUULEMINEN

Mielipiteen mukaan hankkeella on laajaa vastustusta Särkijärvellä sekä vakituisissa asukkaissa, että vapaa-ajan asukkaissa. On huomioitava, että merkittävä kielteinen vaikutus ihmisille on meluhaitan lisäksi maiseman ja virkistyskäyttöalueen muutos. Myös tähän vedoten mielipiteessä vaaditaan, että osayleiskaava hylätään ja Pahkavaaran tuulivoimapuistohanke lopetetaan.	
--	--

14. MIELIPIDE 3

Mielipide 06.02.2018	Vastine
<p>Mielipiteen mukaan teollisen kokoluokan tuulivoimat aiheuttavat voimakasta paineaaltoilua, joista osa on matalataajuisista melua eli infraääniä. Tuulivoimaloiden infraäänien terveysvaikutukset ovat olleet tiedossa yli 20 vuotta. Tauoton infraääni aiheuttaa esimerkiksi läsnäolon tunteen heikkenemistä, levottomuutta sekä keskittymiskyvyn häviämistä.</p> <p>Mielipiteessä todetaan infraäänialttiuden johtavan nopeasti mm. erilaisiin korvaoireisiin, huimaukseen ja pahoinvointiin. Lyhyellä aikavälillä sydänoireiden todetaan olevan vaarallisimpia.</p> <p>Näillä perusteilla mielipiteessä pyydetään luopumaan Pahkavaaran tuulivoimapuiston jatkokehittelystä ja voimaloiden rakentamisesta. Hanketta pidetään täysin edesvastuuttomana, tuomittavana ja luonnon, ympäristön ja ihmisten elinolojen ja terveyden kannalta vaarallisena. Lisäksi todetaan, että Särkijärven kylän viihtyvyyden, asumismukavuuden ja kauniin perinmaiseman on säilyttävä turmeltumattomana.</p>	<p><u>Terveysvaikutukset</u></p> <p>Kesäkuussa 2017 on valmistunut Työ- ja elinkeinoministeriön teettämä selvitys tuulivoimaloiden tuottaman äänen vaikutuksista terveyteen.</p> <p>Käytettävissä olevan tutkimustiedon mukaan ei ole osoitettavissa, että tuulivoimaloilla olisi sellaisia merkittäviä vaikutuksia, että ne nykylainsäädännön ja ohjeistuksen mukaan toteutettuina olisivat terveydelle vaarallisia. Asetuksella säädettyjen tuulivoimaloiden aiheuttaman melun ohjearvojen tarkoitus on varmistaa, että ihmisille kohdistuvat haitat eivät ole kohtuuttomia eivätkä uhkaa ihmisten terveyttä.</p> <p>VTT:n tekemän kirjallisuusselvityksen (16.8.2013) mukaan tuulivoiman äänitaso ei suoraan vaikuta tuulivoimalan lähellä asuvien asukkaiden terveyteen. Samassa tutkimuksessa on todettu, ettei hitaan pyörimisnopeuden takia tuulivoimaloiden välkevaikutuksilla ei ole löydetty yhteyttä epilepsia-kohtauksiin, mikä johtunee hitaasta pyörimisnopeudesta.</p> <p>Tuulivoimalan aiheuttama maiseman muuttuminen voi vaikuttaa koettuun terveyteen. Tuulivoimalan näkeminen tai äänen kuuluminen asuinympäristössä voi osalle aiheuttaa stressiä. Vaikutusten kokemiseen ja voimakkuuteen vaikuttaa muun muassa yksilön suhtautuminen yleisesti tuulivoimaan ja myös kyseistä hanketta kohtaan.</p> <p>Kesäkuussa 2017 valmistuneessa Työ- ja elinkeinoministeriön teettämässä selvityksessä tuulivoimaloiden tuottaman äänen vaikutuksista terveyteen on todettu seuraavaa: "Infraäänitasot tuulivoimaloiden läheisyydessä ovat samaa tasoa tai pienempiä kuin kaupunkikeskustoissa. Ei ole tieteellistä näyttöä siitä, että tällaisissa ympäristöissä esiintyvät infraäänitasot aiheuttaisivat terveyshaittaa, eikä esimerkiksi toistaiseksi tehdyissä väestötutkimuksissa oireilun ole havaittu olevan yleisempää lähellä tuulivoimaloita." Tuulivoimalaitosten aiheuttaman infraäänien on todettu useissa kansainvälisissä mittauksissa olevan ihmisen kuulokynnyksen alapuolella tuulivoimala-alueiden ympäristön asuintalojen kohdalla. Health Canadan tekemässä laajassa tuulivoimalaitosten terveysvaikutuksia koskevassa tutkimuksessa ei todettu yhteyttä mitattujen tai itse raportoitujen terveysvaikutusten ja tuulivoimalaitosten aiheuttaman melutason välillä. Tutkimuksessa ei myöskään havaittu yhteyttä terveysvaikutusten ja etäisyyden lähimmistä tuulivoimalaitoksista välillä, mikä viittaisi siihen, ettei sellaisella</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA VALMISTELUVAIHEEN KUULEMINEN

	<p>äänellä, joka ei ole kuultavissa, ole terveysvaikutuksia.</p> <p>Tuulivoimalaitosten melun terveysvaikutuksista on Työterveyslaitos julkaissut tutkimuksen (Hongisto 2014) http://www.ttl.fi/fi/verkkokirjat/sivut/tuulivoimalamelun_terveysvaikutukset.aspx. Tutkimusten perusteella noin 10 % väestöstä kokee tuulivoimalamelun häiritseväksi asunnon sisäpuolella, kun A-painotettu äänitaso ulkona ylittää 40 dB. Tätä korkeampien äänitasojen osalta ei ole olemassa luotettavaa tietoa, koska vastaajamäärät ovat erittäin pieniä. Tuulivoimalamelu koetaan yhtä häiritseväksi kuin tasoltaan samanlainen lentoliikennemelu, mutta hieman häiritsevämmäksi kuin tasoltaan samanlainen tieliikennemelu (Hongisto 2014).</p>
--	---

15. MIELIPIDE 4

Mielipide 07.02.2018	Vastine
<p>Metsästyssseurojen (Kurimon Erä ry, Soidinmaan kiertäjät ry, Kuti & Huti ry) lausunnon mukaan kaavaluonnoksessa on aliarvioitu hankkeesta metsästykselle aiheutuvaa haittaa. Käyttöaikaista vaikutusta ei ole selvityksessä tutkittu riittävästi. Lausumat siitä, että metsästys alueella jatkuu ennallaan on täysin virheellinen.</p> <p>Lausunnon mukaan myöskään tulevien voimaloiden vaikutusta eläimiin ei ole tutkittu riittävästi. Asiasta ei ole tarpeeksi tutkimustietoa, jonka vuoksi siitä ei ole arviota. Kaavaluonnoksessa mainitaan vain alueella metsästävien seurojen hirvilupamäärät, eikä muihin asioihin oteta kantaa. Näin ollen kaavaluonnos ei täytä sille asetettuja tavoitteita riistakannan määrittelystä.</p> <p>Metsästyssseurojen lausunnossa todetaan, että kaavaluonnoksessa on tuotu esiin vain pieniä vaikutuksia alueen virkistyskäyttöön. Muu ns. sosiaalinen merkitys on jäänyt vähälle huomiolle. Metsästys ja launnonssa liikkuminen ovat huomattavan tärkeä harrastus, jolle rauhallinen erämainen ympäristö on tärkeä. Tätä seikkaa ei kaavaluonnoksessa ole huomioitu riittävästi.</p> <p>Metsästyssseurojen lausunnossa todetaan laaditun kaavaluonnoksen olevan virheellinen, tarkoituksen-hakuinen ja metsästysharrastuksen virkistys- ja sosiaalista arvoa aliarvioiva. Näillä perusteilla esitetään tuulivoimahankkeen rakentamatta jättämistä.</p>	<p>Vaikutukset suunnittelualueen metsästyksen ja riistanhoitoon on arvioitu hankkeen YVA – menettelyn yhteydessä. Kuvausta metsästyksestä ja metsästyksen kohdistuvista vaikutuksista täydennetään kaavaselostukseen. Metsästysoikeus tuulivoima-alueella kuuluu maanomistajille, joiden kanssa tehdään tuulivoimarakentamisen mahdollistavat sopimukset. Maanomistajat voivat edelleen sallia metsästyksen alueella metsästyksen mahdollistaman sopimuksen tehneiden metsästyssseurojen ja -seurojen kanssa.</p> <p>Metsästäjän on aina oltava vastuullinen ampuesaan aseella ja tulee varmistaa ampuvansa kohti riistaeläintä siten, ettei ohilaukauksesta aiheudu vaaraa, Tuulivoimalat eivät muodosta poikkeusta.</p> <p>Tuulivoimahankkeen rakentamisen aikana liikkuminen alueella on turvallisuussyistä johtuen ainakin paikoin rajoitettua. Tuulivoimapuiston rakentamisesta aiheutuva lisääntynyt ihmistoiminta alueella saattaa johtaa erityisesti suurempien riistaeläinten tilapäiseen siirtymiseen rauhallisemmille alueille.</p> <p>Tuulivoimapuiston toiminnan aikana metsästys ja riistanhoito voi jatkua. On mahdollista, että ampu-malinjoihin sekä muihin metsästyssjärjestelyihin voi kohdistua muutoksia.</p> <p>Hirvieläinten käyttäytymisestä tuulivoimaloiden läheisyydessä tehdyt tutkimukset viittaavat siihen, että voimaloiden suorat, käytönaikaiset vaikutukset, esim. melu ja visuaaliset häiriötekijät, ovat kokonaisuudessaan suhteellisen pieniä, eivätkä eläimet merkittäväällä tavalla vierasta niiden elinympäristöön sijoitettavia voimalarakenteita. Ei myöskään ole todettu, että pienriista tai metsäkanalinnut välttäisivät tuulivoima-alueita.</p>

16. MIELIPIDE 5

Mielipide 10.02.2018	Vastine
<p>Särkijärven kyläseuran mielipiteen mukaan Särkijärven kyläläiset vastustavat rakennettavaa tuulivoimapuistoa ja vaativat sen suunnittelun sekä kaavituksen lopettamista sillä perusteella, ettei kaavaluonnoksessa ole otettu huomioon tuulivoimapuiston todellisia vaikutuksia ympäristöön ja alueen asukkaisiin.</p> <p>Tuulivoimapuisto rikkoo maisemallisesti ehyen ja arvokkaan kulttuurimaiseman. Kaavaluonnoksessa sanotaan, ettei matkailijoiden ja vapaa-ajan asukkaiden määrystä suunnittelualueella ole tarkempaa tietoa. Mielipiteessä todetaan tämän olevan olennainen sekä erityisen tärkeä asia, jota ei ole selvitetty.</p> <p>Mielipiteessä korostetaan, ettei 3. vaihemaakuntakaavan luonnosta ole hyväksytty, josta huolimatta tuulivoimapuiston rakentamista ajetaan voimakkaasti rakentajan toimesta, vastoin lainvoimaista maakuntakaavaa. Kaavaluonnos ei myöskään mielipiteen mukaan huomioi riittävästi melun vaikutusta. Tutkimuksissa on todettu melun vaikuttavan ihmisiin eri tavalla, eivätkä mallinnukset anna riittävän luotettavaa kuvaa vaikutuksista.</p> <p>Mielipiteessä vaaditaan, että Pahlkavaaran osayleiskaavaluonnos hylätään, eikä tuulivoimapuistoa rakenneta.</p>	<p><u>Maisemavaikutukset</u></p> <p>Kaavaselostuksessa on arvioitu, että Särkijärven kulttuurimaisema-alueelle näkyvään maisemakuvaan aiheutuu muutoksia, jotka ovat alueesta riippuen merkittävyydeltään kohtalaisia tai vähäisiä. Tuulivoimapuisto sijoittuu kulttuurimaisema-alueesta sivuun. Pääosin tuulivoimaloiden aiheuttamat muutokset eivät ole hallitsevia suhteessa alueen itsäisen maiseman elementteihin. Kulttuurimaiseman ominaispiirteet ja arvot säilyvät, vaikka tuulivoimalat tuovat alueen taustamaisemaan uuden ajallisen kerrostuman.</p> <p>Ei ole tullut aiemmin esille, että suunnittelualueella olisi erityistä merkitystä matkailulle tai vapaa-ajan-asutukselle.</p> <p><u>Maakuntakaavoitus</u></p> <p>3. vaihemaakuntakaavassa käsitellään Pohjois-Pohjanmaan tuulivoima-alueiden tarkistukset. Kyseinen vaihemaakuntakaava on edennyt ehdotusvaiheeseen. Pahlkavaaran tuulivoima-alue on osoitettu ehdotusvaiheen lausuntoaineistossa tuulivoimaloiden alueeksi (368) merkinnällä tv-1. Ehdotusvaiheen lausuntokierroksen palaute ja vastineet on käsitelty maakuntahallituksessa 22.1.2018. Lausuntojen palautteen käsittelyn ja viranomaisneuvottelun (MRA 11 §) perusteella kaavaehdotusta tarkistetaan, minkä jälkeen maakuntahallituksen hyväksymä kaavaehdotus on asetettu julkisesti nähtäville 28.3.2018 alkaen.</p> <p>Pahlkavaaran tuulivoimahanke ei estä tai haittaa voimassa olevassa 1. vaihemaakuntakaavassa osoitettujen toimintojen ja tavoitteiden toteuttamista alueella tai sen lähiympäristössä. Pahlkavaaran tuulivoimahankkeen suunnittelussa on huomioitu koko maakuntakaavan aluetta koskevat alueidenkäytön periaatteet ja yleismääräykset koskien tuulivoimarakentamista.</p> <p><u>Meluvaikutukset</u></p> <p>Meluvaikutuksia on kuvattu tarkemmin kaavaselostuksen luvussa 9.21 ja kaavaselostuksen liitteessä 14.</p> <p>Meluselvitykset on tehty tällä hetkellä voimassa olevien ympäristöministeriön ohjeiden ja valtioneuvoston määrittelemien tuulivoimaloiden aiheuttaman melun ohjearvojen mukaisesti. Suunnittelualueen keskellä olevan Haukkalammen rannalle sijoittuvan vapaa-ajan rakennuksen, jonka käyttötarkoitus tarkastetaan ennen tuulivoimaloiden rakentamista, kohdalla ulkomelutaso ylittää Valtioneuvoston asetuksen 1107/2015 päiväajan ohjearvon 45 dB ja yöajan ohjearvon 40 dB tarkastellulla äänitehotasolla. Rakennusta käytetään metsätalousteiden ja metsästysoiminnan tukikohtana ja sen rakennuslupa on merkitty käyttötarkoitus tullaan tarkistamaan myöhemmässä vaiheessa.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
VALMISTELUVAIHEEN KUULEMINEN

	<p>Pahkavaaran osayleiskaavan tuulivoimaloiden ulkomelutaso alittaa kaava-alueen ympäristössä kaikkien asuin- ja lomarakennusten kohdalla Valtioneuvoston asetuksen 1107/2015 mukaisen ulkomelun päiväajan ohjearvon 45 dB ja yöajan ohjearvon 40 dB. Sisätiloihin arvioidut pienitaajuisten melun tasot alittavat sisätiloihin annetut toimenpiderajat ympäristön rakennusten kohdalla. Tuulivoimalaitosten ääni voi joissain erityisissä olosuhteissa olla kuultavissa hyvinkin etäällä voimalaitoksista. Voimalaitoksen äänen kuuluminen ei tarkoita kuitenkaan sitä, että melutaso automaattisesti ylittäisi tuulivoimalaitosten melulle annetun ohjearvon ja aiheuttaisi merkittävää haittaa. Kaavan melumallinnus (kaavaselostuksen liite 14) on tehty Ympäristöministeriön hallinnon ohjeita 2/2014 "Tuulivoimaloiden melun mallintaminen" raportin mukaisesti ja ohjeessa edellytetyillä laskentaparametreilla (mm. maavaikutuskerroin, lämpötila, ilmankosteus).</p>
--	---

17. MIELIPIDE 6

<p>Mielipide 13.01.2018</p> <p>Mielipiteessä pohditaan, voidaanko tuulivoimapuisto perustaa kysymättä maanomistajilta, ja pakkolunastaako yhtiö tällöin maat ilman ilmoitusta.</p> <p>Mielipiteessä huomautetaan, että suunnitelmissa tulisi käyttää järkeä.</p>	<p>Vastine</p> <p>Maanomistajiin ollaan yhteydessä. Alue poistetaan kaava-alueesta, eikä sille osoiteta tuulivoimalaa, ellei maanomistaja niin halua.</p>
---	--

18. MIELIPIDE 7

<p>Mielipide 11.02.2018</p> <p>Mielipiteessä todetaan, että suunniteltu tuulivoimapuisto muuttaisi Särkijärven kylän maisemaa voimakkaasti nykyisestä kauniista perinnemaisemasta.</p> <p>Mielipiteen mukaan kiinteistöjen arvon lasku on merkittävä, jonka vuoksi Utajärven kuntaa vaaditaan hankkeen päätöksistä osallisena sekä kaavoittajana vastuuseen taloudellisista tappioista. Arvonlaskusta vaaditaan kertaluonteista korvausta sekä vuosittaista provisiota voimalaitosten tuotosta asuinviihtyvyyden heikkenemisen korvaamiseksi.</p> <p>Kaavoittajaa vaaditaan mielipiteessä lisäksi vastuuseen mahdollisesta terveyshaitasta tai niiden kokemisen tunteesta. Lisäksi rakentamisesta aiheutuu suurta haittaa alueen luonnolle, jonka vuoksi vaaditaan suunnitellusta yleiskaavasta luopumista.</p>	<p>Vastine</p> <p><u>Maisemavaikutukset</u></p> <p>Kaavaselostuksessa on arvioitu, että Särkijärven kulttuurimaisema-alueelle näkyvään maisemakuvaan aiheutuu muutoksia, jotka ovat alueesta riippuen merkittävyydeltään kohtalaisia tai vähäisiä. Tuulivoimapuisto sijoittuu kulttuurimaisema-alueesta sivuun. Pääosin tuulivoimaloiden aiheuttamat muutokset eivät ole hallitsevia suhteessa alueen sisäisen maiseman elementteihin. Kulttuurimaiseman ominaispiirteet ja arvot säilyvät, vaikka tuulivoimalat tuovat alueen taustamaisemaan uuden ajallisen kerrostuman.</p> <p><u>Taloudelliset vaikutukset ja menetykset</u></p> <p>Kun otetaan huomioon tuulivoimaloiden sijainti ja koko, hanketta ei ole mahdollista toteuttaa aiheuttamatta muutoksia ympäristössä ja maisemakuvassa.</p> <p>Suomessa kansalaisella ei ole subjektiivista oikeutta muuttumattomaan ympäristöön. Omistetun kiinteistön ympäröivä alue voi muuttua, koska ei ole olemassa suojattua etua, joka estäisi ympäristöä muuttumasta.</p> <p>Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kaavan toteuttamisesta aiheutuva muutos maisemakuvassa ja sen mahdollinen vaikutus kiinteistön arvoon ei ole sellainen maanomistajan</p>
--	--

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
VALMISTELUVAIHEEN KUULEMINEN

	<p>kannalta kohtuuton haitta, jota maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitetaan.</p> <p>Suomessa tuulivoimaloiden vaikutusten kiinteistön arvoon ei ole tutkittu juurikaan. Särkijärvellä on viime vuosina tehty erittäin vähän kiinteistökauppoja. Muissa maissa tehtyjen tutkimusten mukaan vaikutusta kiinteistöjen arvoon ei voida yksiselitteisesti osoittaa tai vaikutus on ollut vähäinen. Kiinteistön arvo koostuu useasta eri asiasta, jotka vaikuttavat siihen yhtä aikaa. On vaikeaa osoittaa yhden tekijän vaikutus koko arvoon; vaikka korrelaatiota olisikin, ei se yksiselitteisesti osoita syytä. On todettu, että suurin arvonmuutos ja epävarmuus markkinoilla on suunnitteluvaiheessa.</p>
--	---

19. MIELIPIDE 8

Mielipide 19.1.2018	Vastine
<p>Mielipiteen esittäjä vastustaa tuulivoimapuiston rakentamista.</p> <p>Syitä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maisemahaitat. Muutos korvaamaton. - Riistaeläinten kaikkoaminen. Muutos korvaamaton. - Meluhaitta. Lapojen pyöriminen aiheuttaa melua, joka kuuluu kilometrien etäisyydelle. Ääni tulee pulsseina lapojen ohittaessa rungon muutaman sekunnin välein. Puistossa kymmenien lähemmäs olevien voimaloiden melu on voimakas. Muutos korvaamaton. <p>Hyviä puolia mielipiteen esittäjä ei löydä. Jo veronmaksajien maksettavaksi tulevat tuotantotuotet ovat liian isot saatuun hyötyyn nähden.</p>	<p><u>Maisemahaitat</u> Maiseman osalta viitataan mielipiteeseen 5 annettuun vastineeseen.</p> <p><u>Riistaeläinten kaikkoaminen</u> Riistaeläinten osalta viitataan mielipiteeseen 4 annettuun vastineeseen.</p> <p><u>Meluhaitta</u> Melun osalta viitataan mielipiteeseen 5 annettuun vastineeseen.</p> <p><u>Energiantuotantoon mahdollisesti liittyviä tukiasioita ei ratkaista kaavassa.</u></p>

20. MIELIPIDE 9

Mielipide 5.2.2018	Vastine
<p>Utajärven Kotiseutuyhdistys vastustaa tuulivoimapuiston rakentamista ja vaatii kaavoitusprosessin lopettamista seuraavilla perusteilla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 40 kpl korkeudeltaan 235 m tuulivoimaloita täytyy varustaa lentoestevaloilla. Tornien visuaalinen vaikutus ulottuu avoimessa maisemassa 10 – 15 km:n säteelle. Pohjois-Pohjanmaan museon rakennustutkija Juhani Turpeinen on selvittänyt tuulivoimarakentamisen vaikutuksia maisemaan. Selvitysten mukaan tuulivoimalat kutistavat ympärillä olevaa maisemaa, jolloin kulttuurimaiseman arvokkaat ominaispiirteet mitätöityvät ja maiseman historiallinen tunnelma katoaa. - Särkijärven kylä on maakunnallisesti arvokas maisema-alue. Lähimmästä tuulivoimalasta on vain 1,5 km tälle maisema-alueelle. - Kiiminkijoen varressa Kurimon kosken niityille on lähimmästä tuulivoimalasta n. 5 km. - Pahlkavaaran alueella on useita kiinteäksi muinaisjäänneksi luokiteltavia tervahautoja ja muita Museoviraston muinaisjäänneksirekisteriin merkittyjä kohteita. - Tuulivoimapuiston suunnitelmissa ei ole riittävästi huomioitu maisemavaikutuksia. Särkijärven rannan pellot ovat pienipiirteisiä ja peltokuvioiden välillä on 	<p><u>Maisema</u></p> <p>Pohjois-Pohjanmaan museon kaavaluonnoksesta antaman lausunnon mukaan kohdealueen läheisyydessä sijaitsevat, maakunnallisesti arvokkaat kohteet lähimpänä Särkijärven kulttuurimaisema (1,5 km) sekä Kurimon ruukin alue (n. 6 km), lähi- ja kaukomaisemassa, on huomioitu kaavaselostuksessa. Tuulivoimalat tulevat vaikuttamaan lähimaisemaan etenkin Särkijärven länsi- ja Pohjoispuolelle sijoittuviin kohteisiin. Kaukomaisemassa yli 10 km etäisyydellä olevat kulttuurikohteet on huomioitu, vaikutus on näihin etäisyydestä johtuen vähäisempi.</p> <p>Kaavaselostuksen vaikutusarvioinnissa on arvioitu, että Särkijärven kulttuurimaisema-alueelle näkyvään maisemakuvaan aiheutuu muutoksia, jotka ovat alueesta riippuen merkittävydeltään kohtalaisia tai vähäisiä. Tuulivoimaloiden näkyminen kulttuurimaisema-alueelle ja sen suhde maiseman muihin tekijöihin vaihtelee huomattavasti havainnointipaikasta riippuen. Särkijärven ympärille ja sen rinteille levittäytyvä rakennuskanta koostuu sekä van-</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, PAHKAVAARAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA VALMISTELUVAIHEEN KUULEMINEN

talojen pihapiirit, puusto ja pienet metsäsaarekkeet katkovat avoimia kaukonäkymiä. Asutuksen suuntaan ei ole jätetty riittävää etäisyyttä.

- Tuulivoimalat ovat ristiriidassa perinnemaiseman kanssa. Puolangantien suunnasta tarkasteltuna tuulivoimalat kohoavat huomattavasti peltomaiseman yläpuolelle. Tuulivoimalat vähentävät kylän asumisviihtyvyyttä ja vetovoimaa vapaa-ajan asumispaikana.

- Mielenpitoon esittäjien mukaan tuulivoimarakentaminen ei sopeudu tähän maisemaan ja ympäristöön. Rakennettavaksi esitetty tuulivoimapuisto rikkoo maakuntakaavassa huomioitun maisemallisesti ehjän ja arvokkaan kulttuurimaiseman.

hoista että uusista rakennuksista. Valtaosa vanhoista rakennuksista on melko tavanomaisia esimerkkejä talonpoikaisesta rakentamisperinteestä. Voimakkaimmat vaikutukset sekä kulttuurimaisemaan että alueella asuvilta ja liikkuvilta avautuvaan kaukomaisemaan kohdentuvat rajatulle alueelle Puolangantieltä poikkeavan Etelärannantien alkupäähän. Alueelle, jolle voimakkaimmat vaikutukset kohdentuvat, tuulivoimaloiden näkyminen pienipiirteisen kulttuurimaiseman taustalla voi kutistaa lähiympäristön elementtejä. Laskeuduttaessa järven rannalle tuulivoimaloiden näkyminen vähenee metsänrajan suuremman peittovaikutuksen vuoksi. Särkijärven etelärannoilta ja järveen työntyvältä niemeltä tuulivoimaloita tai osia niistä ei ole juuri nähtävissä kaakon suuntaan avautuvien näkymien puuttumisen vuoksi. Myös järven pohjoispuolen metsäsaarekkeet, pihapuusto ja rakennuskanta estävät suorien näkymien avautumista tuulivoimaloiden suuntaan.

Pääosin tuulivoimaloiden aiheuttamat muutokset eivät ole hallitsevia suhteessa alueen sisäisen maiseman elementteihin. Kulttuurimaiseman ominaispiirteet ja arvot säilyvät, vaikka tuulivoimalat tuovat alueen taustamaisemaan uuden ajallisen kerrostuman. Alueelle ei sijoitu erityisen arvokkaita rakennuksia tai pihapiirejä.

Tuulivoimaloiden aiheuttamaa maiseman muutosta on havainnollistettu Särkijärven alueelta kahdella päivähavainnekuvalla ja yhdellä yöhavainnekuvalla. Havainnekuvat on laadittu paikoista, joissa maiseman muutos on voimakkain. Kuvasovitukset eivät tuo esille tuulivoimaloiden näkyvyyden aiheuttamaa kokonaisvaikutelmaa alueen maisemaan, mitä on kuvattu sanallisessa arvioissa.

Kurimon ruukin alueelta ja sen niityiltä ei avaudu näkymiä etelään Pahkavaaran tuulivoimaloiden suuntaan eikä tuulivoimaloita ole alueelta nähtävissä. Pahkavaaran tuulivoimaloista ei aiheudu vaikutuksia Kurimon ruukin alueelle.

Kaava-alueelle on toteutettu muonaisjäännösinventointi. Alueella sijaitsevat kiinteät muonaisjäännökset on huomioitu tuulivoimaloiden ja teiden sijoitus suunnittelussa ja jätetty rakentamisalueiden ulkopuolelle.

Arviointia täydennetään kaavaselistusta varten.